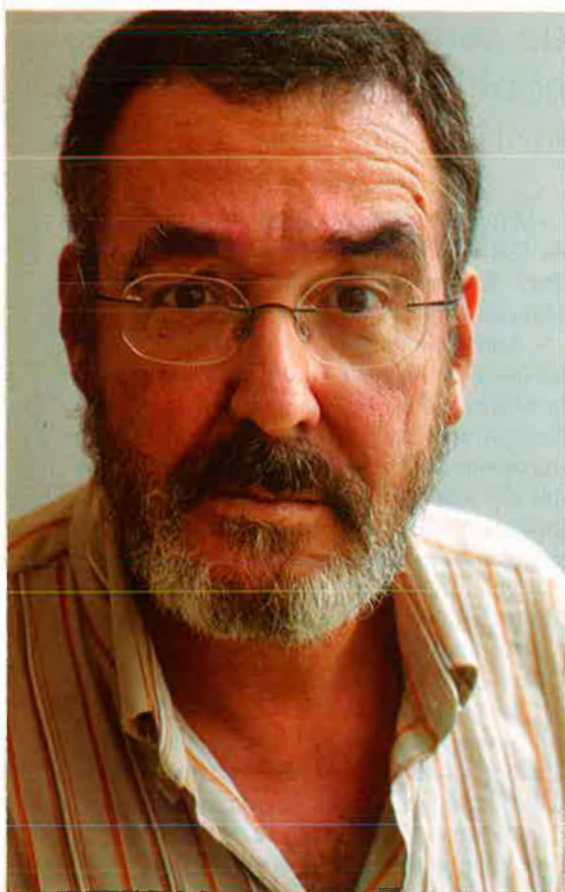

“No pot ser que un actor s’hagi de convertir en un multitasca per sobreviure, per poder viure del teatre, en aquest cas”

JORDI PLAY

— A vegades es produeix una perpetuació que no és bona. I jo, personalment, sóc una persona que no em puc perpetuar en res. No m’agrada i crec que no ho faria mai. Suposo que per això he pogut fer tantes coses, estar en tants llocs, interpretar tants personatges diferents, treballar amb persones i col·lectius ben diferents, fins i tot treballar amb companyia pròpia, com Tossal Teatre, i poder fer de “quasi autor”.

Mar Valldeoriola

El tresor americà de l'Alcora

Des del passat dijous 12 de maig es pot visitar al Museu de Belles Arts de Castelló la que es considera la col·lecció de ceràmica de l'Alcora més important del món. Per primera vegada, la Hispanic Society of America, propietària de la col·lecció, ha deixat sortir gairebé cent peces de gran valor artístic per mostrar-les al seu país d'origen.

Des que el 1727 el comte d'Aranda va fundar la Real Fàbrica de l'Alcora fins que als anys quaranta del passat segle va tancar definitivament les portes, els tallers de l'Alcora van crear i produir in comptables obres d'art que es van escampar lentament arreu del món. Algunes d'aquestes obres d'art —moltes d'una gran vàlua històrica i artística— es conserven avui dia a la Hispanic Society of America de Nova York, la institució que disposa de la col·lecció més important del món de ceràmica de l'Alcora i que ara, per primera vegada, ha accedit a cedir-la temporalment per acostar-la al

seu país d'origen. Es tracta de 96 peces que s'exposen des del passat 12 de maig al Museu de Belles Arts de Castelló i que es podran visitar fins a la primera quinzena d'agost.

L'exposició, fruit de la bona entesa que es va produir entre la Fundació Blasco de Alagón —organitzadora de la mostra— i la institució americana amb motiu de l'exposició “La memòria daurada” (Morella, 2003), mostrarà les peces més espectaculars de la col·lecció de la Hispanic Society, recorrent tots els estils que van sortir dels tallers de l'Alcora des de la seua creació: barroc, rococó i clàssic, bàsicament. Des-

FUNDACIÓ BLASCO DE ALAGÓN

taquen, per damunt de tot, dos grans plats d'aparador, algunes plaques devocionals, diverses gerres, caixetes per a tabac i peces d'escriptori, sense oblidar les peces de les nombroses vaixelles que s'hi exposen.

Més enllà de les gairebé cent peces que s'exhibeixen, però, la importància de l'exposició està en el fet que les obres cobreixen un arc temporal molt ampli: des del 1727 (any de creació de la Real Fàbrica) fins als voltants del 1850, un extens període que permet comprovar la gran qualitat de les peces ornamentals. "L'Alcora –assenyala Antoni José i Pitarch, catedràtic d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona i comissari de l'exposició– es va distingir per la creació d'una gran quantitat de models i repertoris artístics que l'equipararen a les millors factories europees". "Podríem parlar –afegeix– de fins a 400 models diferents, sense comptar les grans obres que s'hi van produir". "De fet –conclou el comissari–, del 1727 al 1780 no hi va haver cap fàbrica en tota la Península que superés la de l'Alcora."

El responsable de la riquesa d'aquesta fàbrica va ser precisament el seu creador, el novè comte d'Aranda. Gran coneixedor de la cultura artísticoindustrial i de les tendències que en aquells anys corrien per Europa, el comte va agafar models bàsicament francesos i va proveir la fàbrica dels millors repertoris de tot Europa. "El 1727 –diu Pitarch– no hi havia ningú a la Península que tingués el potencial del comte

d'Aranda, ni tan sols el rei Borbó. Fins i tot –destaca– el programa d'Aranda per a la fàbrica de l'Alcora es va avançar disset anys a la Real Academia de Belles Arts de San Fernando".

En el fons, però, el comte i la fàbrica tenien un objectiu bàsicament econòmic: produir obres de gran qualitat per evitar que les classes altes importaren objectes de luxe i, així, aturar la sortida de capital a l'estranger. "Aquesta voluntat –explica el comissari– va ser la que va obligar el comte a dotar la fàbrica dels millors materials, els millors models i també els millors mestres." Efectivament, la fundació de la Fàbrica va anar lligada a la creació d'una institució imprescindible per al funcionament dels tallers: l'Acadèmia dels Aprenents. "L'actiu més important de la Fàbrica –reconeix Pitarch– va ser segurament l'educació. És a dir, la voluntat del comte de portar els millors mestres d'Europa [va portar els cinc millors de la Provença] per ensenyar els joves aprenents de la zona."

A tot això, les peces dels tallers, generalment, es produïen per encàrrec i només alguns productes s'enviaven sense prèvia comanda a les grans ciutats europees i a les colònies americanes per obrir nous mercats. Això, unit a la manca d'una noblesa ben assentada, va provocar la quasi inexistència de col·leccions importants a la zona. Només el Desert de les Palmes i la parròquia de l'Alcora van arribar a tenir peces importants que, amb el temps, han desaparegut. Fins i tot la gran quantitat

de material que es conservava a la fàbrica es va perdre quan aquesta va tancar definitivament les portes, cap als anys quaranta.

Amb aquests antecedents, i sobretot per culpa de la manca d'interès per aquesta mena de patrimoni artístic, no és estrany que fa només cinc anys fóra la Hispanic Society of America qui adquirira a París bona part de la seua col·lecció actual de ceràmica de l'Alcora (hem de recordar que encara avui dia la ceràmica de l'Alcora continua sent la més demandada en el mercat internacional). A casa nostra, en canvi, queden alguns exemples a Barcelona (on es troba la col·lecció pública més important) i a València, al Museu Nacional de Ceràmica. I el col·leccionisme particular, tan habitual a França, aquí és poc més que simbòlic, tot i que avui dia es poden trobar repertoris importants, com els que han aconseguit recopilar destacades empreses del sector del taulell com Torrecid (propietat de la coneguda família Michavila) i Cabrera.

Precisament per això, per l'oportunitat única de contemplar en aquesta exposició un patrimoni tan valuós i a la vegada tan desconegut, l'exhibició de la col·lecció de la Hispanic Society té una importància excepcional. Per això, i perquè aproximar al país d'origen obres d'art d'aquesta magnitud –encara que tinguin data de tornada– sempre és una bona notícia.

Rosanna Melià

